

*Віктор Коцур,
Алла Зленко
(Переяслав-Хмельницький)*

ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД СУЧАСНИХ НАУКОВИХ РОЗВІДОК ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УСРР 1920-Х РР. ХХ СТ.

У статті проаналізовано наукові праці сучасних дослідників та виявлено характерні особливості висвітлення їх поглядів, щодо історії становлення та діяльності молодіжних організацій.

Доведено, що для історичних розвідок даного періоду характерна докорінна переоцінка всіх наявних історичних джерел із проблем молодіжних організацій як радянського походження (загальноісторичні, історіографічні, історико-партійні, історико-комсомольські та ін.), так і зарубіжної україніки. На зміну класовому підходу у вивченні громадських організацій прийшов цивілізаційний, який розглядає молодіжний рух 1920-х рр. у всьому розмаїтті суперечностей, взаємовпливів та багатофакторного розвитку. Головними напрямками сучасних досліджень стали як провладний комуністичний рух молоді, так і небільшовицькі молодіжні організації 1920-х рр., зокрема національні меншини, релігійні групи тощо.

Ключові слова: *молодь, молодіжні організації, історіографічний аналіз, комсомол, небільшовицькі об'єднання молоді.*

Молодь – це активний учасник громадського життя суспільства. Сьогодні в Україні за участю молоді генерации проводяться політичні акції, створюються різноманітні молодіжні об'єднання. У такій ситуації особливої ваги набуває вивчення досвіду молодіжного руху минулих років, особливостей його історичного розвитку як для самостійного усвідомлення свого покликання, так і для формування власного світогляду та життєвої позиції. Лише на цих засадах можна визначити практичні заходи, які б дали змогу не тільки широко залучити молоде покоління до процесів творення сучасної держави, але й виявити ефективні засоби виховання його громадянської і національної самосвідомості.

У запропонованому історіографічному огляді аналізується комплекс публікацій з історії об'єднань молоді УСРР 1920-х рр., а також сучасні концептуальні підходи з даної проблематики.

Сучасний історіографічний етап вивчення історії молодіжних організацій УСРР 1920-х рр. розпочався з 1991 р., часу незалежності Української держави. На основі введених до наукового обігу нових документів у дисертаційних дослідженнях В. Колесника, Н. Каменської, В. Долгова [6; 12; 15] розкривається історіографічне значення узагальнюючих праць з історії комсомольського руху досліджуваного періоду.

Суперечливий процес накопичення історичних знань про юнацький рух республіки в перші роки його існування, загальна характеристика літератури досліджуваного періоду, політичні орієнтири молоді 1920-х рр. розкриваються в дисертаційному дослідженні О. Зінько [11].

Молодіжний рух в умовах становлення тоталітарного режиму був предметом досліджень В. Прилуцького [23; 24; 25; 26; 27; 28]. Науковець приділяв значну увагу вивченню цілей і завдань діяльності небільшовицьких молодіжних організацій, їхнього складу, чисельності та впливу на різні соціальні верстви, описав форми та методи роботи, розкрив причини їх розпуску. О. Хорошев [32; 33; 34] розкриває основні напрями формування молодіжного руху УСРР, його закономірності та особливості розвитку, вплив

тоталітарної системи на організаційну структуру молодіжних груп та об'єднань, з'ясовує причини ліквідації багатьох молодіжних спілок та утвердження політичної монополії комсомолу.

Спеціальний розділ «Передавальні паси» від влади до мас», у якому здійснюється історіографічний аналіз літератури, присвяченої профспілкам та комсомолу, відведено в монографічному дослідженні В. Коцура [18].

Молодіжний рух на теренах України ХХ ст. став об'єктом дослідження В. Головенька [2; 3; 4]. Вивчаючи історію молодіжного руху, автор прагнув також охопити всю його географію, досліджуючи не лише ту частину, яка існувала на українських землях, що раніше входили до складу Росії, СРСР, але й інші райони проживання українців, зокрема західну українську діаспору.

Упродовж 1990-х рр. виходить низка праць, присвячених культурі УСРР [1; 5; 13; 19], які певною мірою торкалися культурно-просвітньої діяльності молодіжних організацій.

Вивченням історії громадських організацій України, насамперед, молодіжних, їхньої ролі в національній і міжнародній політиці більшовицького режиму в міжвоєнний час займався М. Журба [8; 9; 10]. Автор у своїй науковій роботі розкрив теоретичні засади та організаційні форми впровадження пролетарської ідеології в селянське середовище через систему громадських об'єднань.

Значення преси в суспільному житті України та діяльності молодіжних організацій розглядає в своєму дослідженні О. Коляструк [16].

На сучасному історіографічному етапі вийшла низка праць, присвячених діяльності єврейських молодіжних організацій у 1920-х рр. (дослідження О. Козерода, В. Орлянського, О. Сучкової [14; 22; 31] та ін.).

У роботі «Партійно-радянська номенклатура УРСР у 20-30-ті рр. ХХ ст.» М. Дорошко [7] торкається питань одержавлення профспілок і громадських організацій. Автор, зокрема, характеризує комсомол як помічника державної партії, зазначаючи при цьому, що жодне важливе рішення ЦК ЛКСМУ, від початку 1920-х рр., передусім кадрове, не приймалося без попереднього погодження з керівними партійними органами.

Робота О. Лаврут [20] присвячена студентству України 1920-х рр. У ній дослідниця визначає цілі, напрями, наслідки державної політики щодо формування навчання та виховання студентської молоді, характеризує її матеріальне становище, досліджує основні аспекти вирішення економічних проблем студентства, відмічає позитивні й негативні риси радянської системи вищої освіти, основні вектори громадської діяльності нового покоління.

Уся історія комсомолу, від часів заснування до припинення його діяльності, відтворена в книзі «Комсомол України: Сторінки історії. Події. Портрети» [17]. Дослідники стверджують, що комсомол здобув величезний соціальний досвід у трудовому, ідейно-політичному, військово-патріотичному, моральному, інтернаціональному вихованні.

Типи, структура, основні напрями й форми культурно-освітньої роботи громадських організацій України, специфіка їхніх взаємовідносин із радянською владою, вплив ідеологізації на зміст культурно-освітньої діяльності громадських організацій відображені в дисертації В. Молоткіної [21].

У дослідженні Ю. Степанчука [30] розкриваються особливості соціальної політики більшовиків у 1920-х – на початку 1930-х рр. і висвітлюються питання організації добровільних громадських товариств, механізми формування масових об'єднань громадян УСРР, завдання, що поклалися на них компартією; досліджується вплив масових громадських об'єднань УСРР на здійснення соціальних та господарсько-політичних перетворень більшовицької влади.

Вивчаючи історіографію діяльності молодіжних організацій УСРР, варто відзначити роботу С. Свистовича [29], у якій на основі архівних та низки інформаційно насичених унікальних документів здійснено спробу комплексного вивчення організації та структурної побудови системи громадських об'єднань Радянської України в 1921-1939 рр.

Отже, сьогодні зусиллями істориків і політологів створена нова концепція політичної системи тоталітарного суспільства, де визначається та реальна роль, яку відігравали молодіжні організації в її становленні, зокрема, комсомол у 1920-х рр. Загалом це був час послаблення соціальної ролі комсомолу на тлі становлення тоталітаризму та фізичного й організаційного виключення з політичної системи інших некомуністичних молодіжних організацій. Лояльні до радянської влади молодіжні організації перетворилися на «кишенькових» виконавців волі партії, а комсомол став ототожнюватися з трудящими із скомпрометованою комуністичною партією, незважаючи на певну позитивну роль, яку він відігравав у трудовому, військово-патріотичному вихованні молоді.

Головна мета істориків сучасного історіографічного етапу – це критичне переосмислення результатів досліджень, що торкалися різних аспектів становлення та розвитку молодіжних організацій, пошук концептуально нового підходу до оцінки джерел. Для історичних розвідок даного періоду характерна докорінна переоцінка всіх наявних історичних джерел із проблем молодіжних організацій як радянського походження (загальноісторичні, історіографічні, історико-партійні, історико-комсомольські та ін.), так і зарубіжної україніки. На зміну класовому підходу у вивченні громадських організацій прийшов цивілізаційний, який розглядає молодіжний рух 1920-х рр. у всьому розмаїтті суперечностей, взаємовпливів та багатofакторного розвитку. Головними напрямками сучасних досліджень стали як провладний комуністичний рух молоді, так і небільшовицькі молодіжні організації 1920-х рр., зокрема національні меншини, релігійні групи тощо. Автори розкривають роль і місце комуністичних молодіжних організацій у становленні тоталітарного режиму, у проведенні колективізації, індустріалізації, репресивних заходах радянської влади, голодоморі 1932-33-х рр.

Подальші наукові дослідження історії молодіжних організацій УСРР 1920-х рр. зумовлюють необхідність підготовки спеціальних джерелознавчих робіт, у яких було б охарактеризовано значення тих чи інших джерел, документів у вивченні різних аспектів розвитку молодіжного руху України, розкрито методи аналізу цих джерел, джерелознавчої критики тощо.

Результати дослідження вказують на те, що багато проблем історії молодіжних організацій УСРР 1920-х рр. можуть бути предметом спеціального наукового вивчення. Подальшої поглибленої розробки потребує як комуністичний рух української молоді, так і становлення, розвиток, діяльність небільшовицьких молодіжних організацій. Окремого наукового аналізу потребують політичні орієнтири, організаційна структура спілок, їх кількісний склад, культурно-просвітницька діяльність, участь молоді в національно-визвольній селянській війні на початку 1920-х рр., релігійно-сектантському русі тощо. Важливо розкрити у спеціальних наукових дослідженнях роль молоді в діяльності місцевих організацій «Просвіти». На порівняльний аналіз заслуговують молодіжні організації УСРР і Західної України, що дасть можливість розглянути молодіжний рух цих регіонів у цілому. Важливо дослідити форми активного і пасивного протесту молоді становленню тоталітарного режиму, а також особливості співпраці комсомолу з органами ВНК – ДПУ в боротьбі з некомуністичними і непролетарськими організаціями досліджуваного періоду.

Предметом подальших наукових досліджень з молодіжної проблематики 1920 – 1930-х рр. можуть бути соціокультурні виміри молодіжного середовища, професійна, інтелектуальна, історіографічна портретистика молодих учених, громадських і політичних діячів окресленої епохи тощо.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Герман О. М. Діяльність товариства «Просвіта» на Поділлі наприкінці XIX – першої половини XX ст.: дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / О. М. Герман. – Тернопіль, 1995. – 228 с.

2. Головенько В. А. Комсомол України в період сталінських репресій / В. А. Головенько // Молодіжний рух України: Історія та сучасність: зб. матеріалів. – К.: Студцентр / НІКА-Центр, 1998. – 120 с.
3. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХ столітті. (Історико-політологічний аналіз основних періодів) / В. А. Головенько. – К.: А.Л.Д., 1997. – 160 с.
4. Головенько В. А. Український молодіжний рух: історія та сьогодення / В. А. Головенько, О. А. Корнієвський – К.: Наук. думка, 1994. – 111 с.
5. Гололобов В. М. Ліквідація неписьменності серед дорослого населення України у 20-х рр.: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / В. М. Гололобов. – К., 1992. – 18 с.
6. Долгов В. В. Проблемы единства комсомола во внутрипартийной борьбе: сущность, решение (20-е годы): автореф. дис... докт. ист. наук: 07.00.01 / В. В. Долгов – М., 1991. – 39 с.
7. Дорошко М. С. Партійно радянська номенклатура УСРР у 20-30-ті рр. ХХ ст.: автореф. дис... докт. іст. наук: 07.00.01 / М. С. Дорошко – К., 2004. – 34 с.
8. Журба М. А. Громадські об'єднання національних меншин УСРР в антиселянських акціях (кін. 20-х – поч. 30-х рр. ХХ ст.) / М. А. Журба // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К. – Донецьк, 2001. – Вип. 16. – С. 114-120.
9. Журба М. А. Селянські громадські об'єднання України й голодомор на поч. 20-х рр. ХХ ст. / М. А. Журба // Пам'ять століть. – К., 2001. – № 5. – С. 104-113.
10. Журба М. А. Функціональні засади діяльності селянських громадських об'єднань України в умовах тоталітарної держави (20-30-ті рр. ХХ ст.) / М. А. Журба // Вісник Запорізького юридичного інституту. – Запоріжжя, 2000. – № 2. – С. 242-251.
11. Зінько О. В. Молодіжний рух в УРСР у 20-ті роки. Історіографічний аналіз літературних джерел 20-х – 30-х рр.: автореф. дис... канд. ист. наук: 07.00.06 / О. В. Зінько – К., 1993. – 23 с.
12. Каменская Н. Е. Ленинский комсомол – секция КИМа (1919-1943 гг.). Историография проблемы: автореф. дис.... канд. ист. наук: 07.00.01 / Н. Е. Каменская – Л., 1991. – 20с.
13. Кізюн В. К. Видавнича діяльність державних, суспільно-політичних та громадських організацій України в 20-ті рр.: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / В. К. Кізюн – К., 1994. – 26 с.
14. Козерод О. Євреї України в 1921-1929 рр.: дис... докт. іст. наук: 07.00.01 / О. Козерод. – К., 2003. – 444с.
15. Колесник В. Ф. Рабочий класс Украины в конце 20-х – 30-е годы: историография: автореф. дис... докт. ист. наук: 07.00.01 / В. Ф. Колесник – К., 1991. – 40 с.;
16. Коляструк О. А. Преса УСРР в контексті політики українізації (20-30-ті рр. ХХ ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / О. А. Коляструк – К., 2003. – 20 с.
17. Комсомол України: сторінки історії. Події. Портрети. / [упоряд.: Ю. Н. Єльченко, В. Ф. Возіанов, Г. Д. Максименко] – К.: Ін Юре, 2004. – 716 с.
18. Коцур В. П. Історичні дослідження: упереджені та об'єктивні оцінки (соціальні зміни і політичні процеси в Україні 1920-х – 1930-х рр.: історіографія) / В. П. Коцур – К.: Наук. думка, 1998. – 506 с.
19. Кручек О. А. Культура в УСРР в 1920-23 рр. як об'єкт державної політики: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / О. А. Кручек – К., 1997. – 23 с.
20. Лаврут О. О. Студенство Радянської України в 20-ті рр. ХХ ст.: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / О. О. Лаврут – Донецьк, 2004. – 20 с.
21. Молоткіна В. К. Культурно-освітня діяльність громадських молодіжних організацій України в умовах НЕПу (1921-1929 рр.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / В. К. Молоткіна – К., 2005. – 18 с.
22. Орлянський В. С. Євреї України в 20-30-ті рр. ХХ ст.: соціально-політичний аспект / В. С. Орлянський – Запоріжжя: ЗДТУ, 2000. – 254 с.

23. Прилуцький В. І. Комсомол – головний провідник більшовицького впливу на молодь України у 20-30-ті роки ХХ століття / В. І. Прилуцький // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: міжвід. зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип. 8. – С. 331-355.
24. Прилуцький В. І. Ліквідація в УСРР небільшовицького молодіжного руху (1920 – поч. 30-х рр.) / В. І. Прилуцький // Молодіжний рух України: історія та сучасність: зб. матеріалів. – К., 1998. – С. 41-49.
25. Прилуцький В. І. Молодіжні організації в УСРР в умовах становлення тоталітарного режиму (1920-1927 рр.): дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / В. І. Прилуцький – К., 1994. – 233с.
26. Прилуцький В. І. Молодь у суспільно-політичному житті УСРР (1928-1933 рр.) / В. І. Прилуцький // Український історичний журнал. – К., 2002. – № 4. – С. 60-81.
27. Прилуцький В. І. Опір молоді тоталітарному режиму в УСРР (1920-1927 рр.) / В. І. Прилуцький // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: міжвід. зб. наук. праць. – К., 2002. – Вип. 6.– С. 273-283.
28. Прилуцький В. І. Репресивні заходи проти молоді в УСРР у період формування тоталітарного ладу (1920-1936 рр.) / В. І. Прилуцький // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки: міжвід. зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип. 7. – С. 190-197.
29. Свистович С. М. Громадські об'єднання України в політиці більшовицького режиму (20-30-х рр. ХХ ст.): дис... докт. іст. наук: 07.00.01 / С. М. Свистович – Донецьк, 2007. – 596 с.
30. Степанчук Ю. С. Діяльність громадських і політичних об'єднань УСРР у контексті соціальної політики більшовицького режиму в 1920-ті – початок 30-х рр. ХХ ст.: дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Ю. С. Степанчук – Черкаси, 2006. – 220 с.
31. Сучкова О. Ю. Євреї в Донбасі (20-30-ті рр. ХХ ст.): автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / О. Ю. Сучкова – Донецьк, 2005. – 20 с.
32. Хорошев А. Н. Гуманізація системи вищого і середнього образования и проблеми молодежного движения на Украине в первые годы Советской власти / А. Н. Хорошев, И. А. Логвиненко // Проблемы развития федерации и высшей школы: междунар. научно-тех. конференция, 24-26 апреля 1991 г. – Х., 1991. – С. 97-98.
33. Хорошев А. Н. Некоторые проблемы организационного строительства молодежных союзов на Украине в начале 20-х годов / А. Н. Хорошев // Сб. научных работ аспирантов харьковского государственного университета. – Х., 1992. – С. 180-183.
34. Хорошев О. М. Суспільно-політичні об'єднання молоді в Україні (лютий 1917 – перша половина 20-х рр. ХХ ст.): автореф. дис.... канд. іст. наук: 07.00.01 / О. М. Хорошев – Х., 1996. – 18 с.

REFERENCES

1. Herman O. M. Dyalnist tovarystva «Prosvita» na Podilli naprykintsi XIX – pershoyi polovyny XX st.: dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. M. Herman – Ternopil, 1995. – 228 s.
2. Holovenko V. A. Komsomol Ukrayiny v period stalinskykh represiy / V.A. Holovenko // Molodizhnyy rukh Ukrayiny: Istoriya ta suchasnist: zb. materialiv. – K.: Studtsentr / NIKA-Tsentr, 1998. – 120 s.
3. Holovenko V. A. Ukrayinskyy molodizhnyy rukh u XX stolitti. (Istoryko-politolohichnyy analiz osnovnykh periodiv) / V. A. Holovenko – K.: A. L. D., 1997. – 160 s.
4. Holovenko V. A. Ukrayinskyy molodizhnyy rukh: istoriya ta sohodennya / V. A. Holovenko, O. A. Korniyevsky – K.: Nauk. dumka, 1994. – 111 s.
5. Hololobov V. M. Likvidatsiya nepysmennosti sered dorosloho naselennya Ukrayiny u 20-kh rr.: avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / V. M. Hololobov – K., 1992. – 18 s.
6. Dolhov V. V. Problemy edynstva komsomola vo vnutrypartyynoy borbe: sushchnost, reshenye (20-e hody): avtoref. dys... dokt. yst. nauk: 07.00.01 / V.V. Dolhov – M., 1991. – 39 s.

7. Doroshko M. S. Partiyno radyanska nomenklatura USRR u 20-30-ti rr. XX st.: avtoref. dys... dokt. ist. nauk: 07.00.01 / M. S. Doroshko – K., 2004. – 34 s.
8. Zhurba M. A. Hromadski obyednannya natsionalnykh menshyn USRR v antyselyanskykh aktsiyakh (kin. 20-kh – poch. 30-kh rr. XX st.) / M. A. Zhurba // Istoriya Ukrayiny. Malovidomi imena, podiyi, fakty: zb. statey. – K. – Donets'k, 2001. – Vyp. 16. – S. 114-120.
9. Zhurba M. A. Selyanski hromadski obyednannya Ukrayiny y holodomor na poch. 20-kh rr. XX st. / M. A. Zhurba // Pamyat stolit. – K., 2001. – №5. – S. 104-113.
10. Zhurba M. A. Funktsionalni zasady diyalnosti selyanskykh hromadskykh obyednan Ukrayiny v umovakh totalitarnoyi derzhavy (20-30-ti rr. XX st.) / M.A. Zhurba // Visnyk Zaporizhskoho yurydychnoho instytutu. – Zaporizhzhya, 2000. – № 2. – S. 242-251.
11. Zinko O. V. Molodizhnyy rukh v URSR u 20-ti roky. Istoriohrafichnyy analiz literaturnykh dzherel 20-kh – 30-kh rr.: avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.06 / O.V. Zinko – K., 1993. – 23 s.
12. Kamenskaya N. E. Lenynskyy komsomol – sektsyya KYMa (1919-1943 hh.). Ystoryohrafiya problemy: avtoref. dys.... kand. yst. nauk: 07.00.01 / N.E. Kamenskaya – L., 1991. – 20s.
13. Kizyun V. K. Vydavnycha diyalnist derzhavnykh, suspilno-politychnykh ta hromadskykh orhanizatsiy Ukrayiny v 20-ti rr.: avtoref. dys.... kand. ist. nauk: 07.00.01 / V. K. Kizyun – K., 1994. – 26 s.
14. Kozerod O. Yevreyi Ukrayiny v 1921-1929 rr.: dys... dokt. ist. nauk: 07.00.01 / O. Kozerod. – K., 2003. – 444 s.
15. Kolesnyk V.F. Rabochyy klass Ukrayny v kontse 20-kh – 30-e hody: ystoryohrafiya: avtoref. dys... dokt. yst. nauk: 07.00.01 / V. F. Kolesnyk – K., 1991. – 40 s.;
16. Kolyastruk O. A. Presa USRR v konteksti polityky ukrayinizatsiyi (20-30-ti rr. XX st.): avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. A. Kolyastruk – K., 2003. – 20 s.
17. Komsomol Ukrayiny: storinky istoriyi. Podiyi. Portrety. / [uporyad.: Yu. N. Yelchenko, V. F. Vozianov, H. D. Maksymenko] – K.: In Yure, 2004. – 716 s.
18. Kotsur V. P. Istorychni doslidzhennya: uperedzheni ta obyektivni otsinky (sotsialni zminy i politychni protsesy v Ukrayini 1920-kh – 1930-kh rr.: istoriohrafiya) / V. P. Kotsur – K.: Nauk. dumka, 1998. – 506 s.
19. Kruchek O. A. Kultura v USRR v 1920-23 rr. yak obyekt derzhavnoyi polityky: avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. A. Kruchek – K., 1997. – 23 s.
20. Lavrut O. O. Studenstvo Radyanskoji Ukrayiny v 20-ti rr. XX st.: avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. O. Lavrut – Donets'k, 2004. – 20 s.
21. Molotkina V. K. Kulturno-osvitnya diyalnist hromadskykh molodizhnykh orhanizatsiy Ukrayiny v umovakh NEPu (1921-1929 rr.): avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / V. K. Molotkina – K., 2005. – 18 s.
22. Orlyanskyy V. S. Yevreyi Ukrayiny v 20-30-ti rr. XX st.: sotsialno-politychnyy aspekt / V. S. Orlyanskyy – Zaporizhzhya: ZDTU, 2000. – 254 s.
23. Prylutsky V. I. Komsomol – holovnyy providnyk bilshovytskoho vplyvu na molod Ukrayiny u 20-30-ti roky XX stolittya / V. I. Prylutsky // Problemy istoriyi Ukrayiny: fakty, sudzhennya, poshuky: mizhvid. zb. nauk. prats. – K., 2003. – Vyp. 8. – S. 331-355.
24. Prylutsky V. I. Likvidatsiya v USRR nebilshovytskoho molodizhnoho rukhu (1920 – poch. 30-kh rr.) / V. I. Prylutsky // Molodizhnyy rukh Ukrayiny: istoriya ta suchasnist: zb. materialiv. – K., 1998. – S. 41-49.
25. Prylutsky V. I. Molodizhni orhanizatsiyi v USRR v umovakh stanovlennya totalitarnoho rezhymu (1920-1927 rr.): dys... kand. yst. nauk: 07.00.01 / V. I. Prylutsky – K., 1994. – 233 s.
26. Prylutsky V. I. Molod u suspilno-politychnomu zhytti USRR (1928-1933 rr.) / V. I. Prylutsky // Ukrayinskyy istorychnyy zhurnal. – K., 2002. – № 4. – S. 60-81.

27. Prylutskyy V. I. Opir molodi totalitarnomu rezhymu v USRR (1920-1927 rr.) / V.I. Prylutskyy // Problemy istoriyi Ukrayiny: fakty, sudzhennya, poshuky: mizhvid. zb. nauk. prats. – K., 2002. – Vyp. 6.– S. 273-283.
28. Prylutskyy V. I. Represyvni zakhody proty molodi v USRR u period formuvannya totalitarnoho ladu (1920-1936 rr.) / V. I. Prylutskyy // Problemy istoriyi Ukrayiny: fakty, sudzhennya, poshuky: mizhvid. zb. nauk. prats. – K., 2003. – Vyp. 7. – S. 190-197.
29. Svystovych S. M. Hromadski obyednannya Ukrayiny v politytsi bilshovytskoho rezhymu (20-30-kh rr. XX st.): dys... dokt. ist. nauk: 07.00.01 / S. M. Svystovych – Donetsk, 2007. – 596 s.
30. Stepanchuk Yu. S. Diyalnist' hromadskykh i politychnykh obyednan USRR u konteksti sotsialnoyi polityky bilshovytskoho rezhymu v 1920-ti – pochatok 30-kh rr. XX st.: dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / Yu. S. Stepanchuk – Cherkasy, 2006. – 220 s.
31. Suchkova O. Yu. Yevreyi v Donbasi (20-30-ti rr. XX st.): avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. Yu. Suchkova – Donetsk, 2005. – 20 s.
32. Khoroshev A. N. Humanyzatsyya systemy vyssheho y sredneho obrazovannya y problemy molodezhnogo dvyzhenyya na Ukrayne v pervye hody Sovetskoy vlasty / A. N. Khoroshev, Y. A. Lohvynenko // Problemy razvytyyya federatsyy y vysshey shkoly: mezhdunar. nauchno-tekh. konferentsiya, 24-26 aprelya 1991 h. – Kh., 1991. – S. 97-98.
33. Khoroshev A. N. Nekotorye problemy orhanyzatsyonnoho stroytelstva molodezhnykh soyuzov na Ukrayne v nachale 20-kh hodov / A. N. Khoroshev // Sb. nauchnykh rabot aspirantov kharkovskoho hosudarstvennoho unyversyteta. – Kh., 1992. – S. 180-183.
34. Khoroshev O. M. Suspilno-politychni obyednannya molodi v Ukrayini (lyutyy 1917 – persha polovyna 20-kh rr. XX st.): avtoref. dys.... kand. ist. nauk: 07.00.01 / O. M. Khoroshev – Kh., 1996. – 18 s.

Коцур В., Зленко А. Историографический обзор современных научных исследований по деятельности молодежных организаций УССР 1920-х гг. XX ст.

В статье проанализированы научные труды современных исследователей и обнаружены характерные особенности освещения их взглядов, относительно истории становления и деятельности молодежных организаций.

Доказано, что для исторических разведок данного периода характерна коренная переоценка всех имеющихся исторических источников из проблем молодежных организаций как советского происхождения (общеисторические, историографические, историко-партийные, историко-комсомольские и др.), так и зарубежной украиники. На смену классовому подходу в изучении общественных организаций пришел цивилизационный, который рассматривает молодежное движение 1920-х гг. во всем разнообразии противоречий и многофакторного развития. Главными направлениями современных исследований стали как провластное коммунистическое движение молодежи, так и небольшеvistские молодежные организации 1920-х гг., в частности национальные меньшинства, религиозные группы и тому подобное.

Ключевые слова: молодежь, молодежные организации, историографический анализ, комсомол, небольшеvistские объединения молодежи.

Kotsur V., Zlenko A. Historiographical review of modern scientific studies regarding the activities of youth organizations in UkrSSR in 1920's. of the XXth century.

The scientific works of contemporary researchers are analyzed and the main characteristics of rendering of their views on the history of the formation and activity of youth organizations are identified in the article.

It is proved that the historical researches of this period are characterized by fundamental reevaluation of all available historical sources of the problems of youth organizations as Soviet origin (general historical, historiographical, historical party, historical and Komsomol, etc.), as

well as foreign Ukrainian study. Instead of class approach in studying of civic organizations came civilized approach, which considered the youth movement in the 1920's. in all varieties of contradictions and multivariate development. The main areas of contemporary researches began as a pro-governmental communist movement of youth and non-Bolshevik youth organizations in 1920's., including national minorities, religious groups and others.

Key words: *youth, youth organizations, historiographical analysis, Komsomol, non-Bolshevik associations of students.*

Одержано 01.09.2014